

ЛЕБЕДИНА ПІСНЯ БРАТКА-КУТИНСЬКОГО

Ви тримаєте в руках, шановний читачу, останню філософсько-історичну працю Олексія Братка-Кутинського, над якою автор працював до останнього подиху. Рукопис був вперше опублікований у газеті “Вечірній Київ” 1995 року і здобув широкий резонанс. Як розповіла вдова вченого Ореста Михайлівна, котра передала рукопис редакції, Олексій вважав цю роботу підсумком свого життєвого шляху. Вона є тим, заради чого, говорив автор, я прийшов на цю землю. Це справді його лебедина пісня, щоправда недоспівана, бо, на жаль, один розділ так і залишився не завершеним.

Різні люди знайомилися з рукописом, та ніхто не взявся його видати. І головна причина не стільки у відсутності коштів, скільки, вочевидь, в самому змісті праці, в незвичності підходів, сміливості висновків — все це й досі жахає нинішній науковий світ, вихований тоталітарним режимом. Книга Братка-Кутинського перекреслює саму основу комуністичної історичної науки, відкриває зовсім новий світ, закладає підмурок і утверджує принципи української національної ідеології. Та про це нижче; зараз же варто нагадати широкому загалу, хто такий Олексій Братко-Кутинський.

Він — відомий вчений-психолог, яскравий публіцист, автор багатьох статей і кількох монографій, самі назви яких досить чітко окреслюють спектр його наукових інтересів: “Психологія і кібернетика”, “Інформація і психіка”, “Що керує зорями?”, “Нащадки святої трійці”.

По закінченню Київського університету і аспірантури працював науковцем інституту психології, займався проблемою моделювання психіки. Однак його гострий розум, нестандартне мислення зіткнулися з ортодоксальністю методу вивчення цієї проблеми, і Братко-Кутинський все більше заглиблюється в суб’єктивні форми пізнання, стає глибоко віруючою людиною.

З інституту психології був звільнений за те, що відмовився свідчити проти Є.Сверстюка під час сумно відомих брежневських політичних процесів. Однак самотужки продовжує наукову роботу. Результатом осмислення синтезу філософсько-релігійного і наукового пізнання психіки була його праця “Психіка і шляхи її вдосконалення”, опублікована в журналі “Людина і світ” за 1990 рік.

Олексій виховувався в національно свідомій родині, яку не обминула трагедія тоталітаризму — батько і дядько його були

ЛЕБЕДИНА ПІСНЯ БРАТКА-КУТИНСЬКОГО

Ви тримаєте в руках, шановний читачу, останню філософсько-історичну працю Олексія Братка-Кутинського, над якою автор працював до останнього подиху. Рукопис був вперше опублікований у газеті “Вечірній Київ” 1995 року і здобув широкий резонанс. Як розповіла вдова вченого Ореста Михайлівна, котра передала рукопис редакції, Олексій вважав цю роботу підсумком свого життєвого шляху. Вона є тим, заради чого, говорив автор, я прийшов на цю землю. Це справді його лебедина пісня, щоправда недоспівана, бо, на жаль, один розділ так і залишився не завершеним.

Різні люди знайомилися з рукописом, та ніхто не взявся його видати. І головна причина не стільки у відсутності коштів, скільки, вочевидь, в самому змісті праці, в незвичності підходів, сміливості висновків — все це й досі жахає нинішній науковий світ, вихований тоталітарним режимом. Книга Братка-Кутинського перекреслює саму основу комуністичної історичної науки, відкриває зовсім новий світ, закладає підмурок і утверджує принципи української національної ідеології. Та про це нижче; зараз же варто нагадати широкому загалу, хто такий Олексій Братко-Кутинський.

Він — відомий вчений-психолог, яскравий публіцист, автор багатьох статей і кількох монографій, самі назви яких досить чітко окреслюють спектр його наукових інтересів: “Психологія і кібернетика”, “Інформація і психіка”, “Що керує зорями?”, “Нащадки святої трійці”.

По закінченню Київського університету і аспірантури працював науковцем інституту психології, займався проблемою моделювання психіки. Однак його гострий розум, нестандартне мислення зіткнулися з ортодоксальністю методу вивчення цієї проблеми, і Братко-Кутинський все більше заглиблюється в суб’єктивні форми пізнання, стає глибоко віруючою людиною.

З інституту психології був звільнений за те, що відмовився свідчити проти Є.Сверстюка під час сумно відомих брежневських політичних процесів. Однак самотужки продовжує наукову роботу. Результатом осмислення синтезу філософсько-релігійного і наукового пізнання психіки була його праця “Психіка і шляхи її вдосконалення”, опублікована в журналі “Людина і світ” за 1990 рік.

Олексій виховувався в національно свідомій родині, яку не обминула трагедія тоталітаризму — батько і дядько його були

репресовані. То ж драматична доля України для Братка-Кутинського була близькою і рідною. На базі глибоких знань, маючи чітку картину світобудови і розвитку людства, він ставить питання вельми важливе для нинішнього і наступних поколінь українців — про роль і місце України у цій світобудові.

Ось тут ми й наблизилися до суті останньої праці Братка-Кутинського, яку пропонуємо читачеві. Можна погоджуватись чи не погоджуватись з окремими підходами автора, можна сприймати чи не сприймати проекцію релігійності на наукове дослідження, однак не можна заперечити широту захоплення, глибину аналізу, ґрунтовність аргументації та надзвичайну актуальність праці. Імперіалістична ідеологія (спочатку самодержавна, а потім комуністична) робила все можливе, щоб позбавити наш народ історичної пам'яті, перетворити його в манкурта, де-націоналізувати. Тому багато чого з нашої вітчизняної історії було безсоромно поцуплено, перелицьовано, перекручено. Праця Олексія Братка-Кутинського відновлює спотворені пласти історичної пам'яті нашого народу і подає цілісну картину минулого України.

Ось у цьому життєдайна сила "Феномену України" — він показує, хто ми, українці, звідки ми, якого кореня. Автор замислюється над тим, чому така нещаслива доля спіткала Україну після розпаду імперії, і, залучаючи справді енциклопедичний матеріал, доводить, ламаючи імперіалістичні догми, що наша земля, українська нація гідні кращої долі. Праця Братка-Кутинського є глибоко національною (ще в недавньому минулому її класифікували б не інакше як буржуазно-націоналістичною), і в цьому також її неперехідна цінність.

Не варто переказувати ті сім див української землі і українського етносу, які вмотивовує автор — про все це прочитаєте в книзі. І, безумовно, помітите прозорість думки, чіткість викладу і ті світлі національні тони, в яких написана праця. Читаючи її, гордишся, що ти — українець; усвідомлюєш непересічну, можливо дещо містичну місію України, віриш у її високе призначення. Книга ця зміцнює патріотичні почуття, формує справжнього громадянина незалежної держави, підносить нашу національну гордість, рішуче перекреслює те відчуття меншевартісності, яке нам прищеплювали століттями. Ось чому ця книга має стати — і стане — настільною не для одного покоління українців. Ось чому її уже в наш час, коли Україна бодай формально стала незалежною, бояться видати.

репресовані. То ж драматична доля України для Братка-Кутинського була близькою і рідною. На базі глибоких знань, маючи чітку картину світобудови і розвитку людства, він ставить питання вельми важливе для нинішнього і наступних поколінь українців — про роль і місце України у цій світобудові.

Ось тут ми й наблизилися до суті останньої праці Братка-Кутинського, яку пропонуємо читачеві. Можна погоджуватись чи не погоджуватись з окремими підходами автора, можна сприймати чи не сприймати проекцію релігійності на наукове дослідження, однак не можна заперечити широту захоплення, глибину аналізу, ґрунтовність аргументації та надзвичайну актуальність праці. Імперіалістична ідеологія (спочатку самодержавна, а потім комуністична) робила все можливе, щоб позбавити наш народ історичної пам'яті, перетворити його в манкурта, де-націоналізувати. Тому багато чого з нашої вітчизняної історії було безсоромно поцуплено, перелицьовано, перекручено. Праця Олексія Братка-Кутинського відновлює спотворені пласти історичної пам'яті нашого народу і подає цілісну картину минулого України.

Ось у цьому життєдайна сила "Феномену України" — він показує, хто ми, українці, звідки ми, якого кореня. Автор замислюється над тим, чому така нещаслива доля спіткала Україну після розпаду імперії, і, залучаючи справді енциклопедичний матеріал, доводить, ламаючи імперіалістичні догми, що наша земля, українська нація гідні кращої долі. Праця Братка-Кутинського є глибоко національною (ще в недавньому минулому її класифікували б не інакше як буржуазно-націоналістичною), і в цьому також її неперехідна цінність.

Не варто переказувати ті сім див української землі і українського етносу, які вмотивовує автор — про все це прочитаєте в книзі. І, безумовно, помітите прозорість думки, чіткість викладу і ті світлі національні тони, в яких написана праця. Читаючи її, гордишся, що ти — українець; усвідомлюєш непересічну, можливо дещо містичну місію України, віриш у її високе призначення. Книга ця зміцнює патріотичні почуття, формує справжнього громадянина незалежної держави, підносить нашу національну гордість, рішуче перекреслює те відчуття меншевартісності, яке нам прищеплювали століттями. Ось чому ця книга має стати — і стане — настільною не для одного покоління українців. Ось чому її уже в наш час, коли Україна бодай формально стала незалежною, бояться видати.

Разом із автором ми віримо в майбутню щасливу зорю нашої України. Закінчуючи пророцтвом Нострадамуса:

*Де мова тішить слух,
там Борисфенів край
Початок здвигам покладе,
злама рутину,*

Разом із автором ми віримо в майбутню щасливу зорю нашої України. Закінчуючи пророцтвом Нострадамуса:

*Де мова тішить слух,
там Борисфенів край
Початок здвигам покладе,
злама рутину,*

*Убий в собі раба!
Убий раба!
Без жалю вбий раба!
В лахмітті він чи
В пишній позолоті.
Хай торжествує
Вічна боротьба
Душі нескореної
У смиренній плоті.
Убий раба,
Що вірує в батіг,
І освяти
Осквернену природу.
Убий раба!
Розвій чужинський міф
Про рабський стан
Українського народу.*

Б.Британ

*Убий в собі раба!
Убий раба!
Без жалю вбий раба!
В лахмітті він чи
В пишній позолоті.
Хай торжествує
Вічна боротьба
Душі нескореної
У смиренній плоті.
Убий раба,
Що вірує в батіг,
І освяти
Осквернену природу.
Убий раба!
Розвій чужинський міф
Про рабський стан
Українського народу.*

Б.Британ

Вступ. Сутність і явище

Феномен України, тобто прояв української ідеї у фізичному плані планети Земля, породжує дедалі гучніший відгук світової opinii. Для декого це нагальна потреба силою припинити феномен, бо “українського народу нет, не было и быть не может”. Дехто покладає на українців великі надії щодо прискорення поступу людства, декому здається, що утвердження незалежної України спричинить дестабілізацію. Для декого це несподіванка, відкриття... Для багатостраждальної української нації це нелегке завдання повстати з багнюки, в яку її загнала Імперія Зла, “вбити в собі раба”, очиститися від колоніальної скверни і посісти належне їй місце серед народів Європи і всього світу.

Що ж воно за диво таке, феномен України? В пошуках відповіді на це запитання більшість дослідників вдається до соціального, економічного, політичного чи ідеологічного аналізів сучасного стану молодой української держави. Аналіз показує дуже непривабливі картини...

Робітничий клас (ще недавно “гегемон”) майже повністю зрусіфікований у значній частині України і ставиться до української ідеї вороже, в кращому разі — нейтрально.

Селянство, яке тисячі років несло і плекало українську ідею, обезглавлене масовими розстрілами і висилками сільської інте-

Вступ. Сутність і явище

Феномен України, тобто прояв української ідеї у фізичному плані планети Земля, породжує дедалі гучніший відгук світової opinii. Для декого це нагальна потреба силою припинити феномен, бо “українського народу нет, не было и быть не может”. Дехто покладає на українців великі надії щодо прискорення поступу людства, декому здається, що утвердження незалежної України спричинить дестабілізацію. Для декого це несподіванка, відкриття... Для багатостраждальної української нації це нелегке завдання повстати з багнюки, в яку її загнала Імперія Зла, “вбити в собі раба”, очиститися від колоніальної скверни і посісти належне їй місце серед народів Європи і всього світу.

Що ж воно за диво таке, феномен України? В пошуках відповіді на це запитання більшість дослідників вдається до соціального, економічного, політичного чи ідеологічного аналізів сучасного стану молодой української держави. Аналіз показує дуже непривабливі картини...

Робітничий клас (ще недавно “гегемон”) майже повністю зрусіфікований у значній частині України і ставиться до української ідеї вороже, в кращому разі — нейтрально.

Селянство, яке тисячі років несло і плекало українську ідею, обезглавлене масовими розстрілами і висилками сільської інте-

лігенції, заможної і освіченої сільської еліти, кобзарів, священників та інших носіїв предковичних традицій. Селянство, залякане карними експедиціями (що в пеня винищували цілі села), зломлене голодомором і повним безправ'ям за часів “пролетарської” диктатури втратило безпосередній зв'язок з попередньою культурною традицією нації на більшості східних, центральних, південних і північних земель України. Сільська голота, тобто найбільш нездарна й ледача частина селян, піднесена комуністами на керівні посади, поширила свою ідеологію (кради, гвалтуй, пий, розважайся) на переважну частину селян, особливо на сільську молодь. Як наслідок, сьогодні серед молоді запанував культ російськомовної масової культури і прагнення до “солодкого” нетрудового життя.

Українська інтелігенція не те, що переполовинена, а майже поспіль винищена в роки терору, ледве-ледве поповнила свої лави в роки “відлиги” та “застою”. Крім поодиноких випадків безкомпромісного служіння українській ідеї, значна частина наспіх відновленої української інтелігенції являє собою непривабливий соціальний прошарок суспільства, захоплений боротьбою за визнання, привілеї, владу, славу, валоту, авто, комп'ютери, дачі, зарубіжні відрядження тощо.

Сімдесят років геноциду: панування розтлінної ідеології совітького комунізму зробили свою сатанинську справу — розклали високодуховне, працьовите і мудре українське суспільство. Убога стихія люмпену й міщанства, труячи довкіл перегаром, гнилою ковбасою та матірною лайкою вилилась на вулиці славних українських міст, заповонила майдани священного Києва. Зливаючись з патороччям більшовизму — катами, хапугами і дурисвітами — міщани-споживачі байдужіють до всього, крім власних вигод. Вони насмішкуются і вороже зиркають на величні постаті своїх “архаїчних” предків — Володимира, Богдана, Тараса...

Соціальна катастрофа породжує економічну, ідеологічну, політичну... Картина страшна, але, на жаль, правдива... Невже вона є істинною характеристикою феномену України? Ні, вона не є такою!

Справжня характеристика будь-якого феномену, отже й феномену України не може міститись в жодному з його конкретних проявів. Вона — у його сутності. У цьому єдині всі вчення — від матеріалістичних, наукових, до ідеалістичних, релігійних. Зовнішній, конкретний прояв феномену — світ речей, доступних кожному — це лише перший план світобудови. За ним стоїть світ програм і законів, що визначають характер прояву речей та явищ, а в самій глибині, сховані від невігласів, причайлися рушійні сили, що енергезують програми і закони, і тим спричиняють появу феномену.

Багато років нас послідовно відучували докопуватись до сутності речей і явищ. Нам не дозволяли навіть згадувати, що крім смертоносного брудного компартійного сьогоднішнього існує також споконвічне чисте джерело життя. Що крім інтересів компартійної верхівки існують також різноманітні духовні інтереси кожної людини. Що крім “трудового колективу” може існувати також духовне на-

лігенції, заможної і освіченої сільської еліти, кобзарів, священників та інших носіїв предковичних традицій. Селянство, залякане карними експедиціями (що в пеня винищували цілі села), зломлене голодомором і повним безправ'ям за часів “пролетарської” диктатури втратило безпосередній зв'язок з попередньою культурною традицією нації на більшості східних, центральних, південних і північних земель України. Сільська голота, тобто найбільш нездарна й ледача частина селян, піднесена комуністами на керівні посади, поширила свою ідеологію (кради, гвалтуй, пий, розважайся) на переважну частину селян, особливо на сільську молодь. Як наслідок, сьогодні серед молоді запанував культ російськомовної масової культури і прагнення до “солодкого” нетрудового життя.

Українська інтелігенція не те, що переполовинена, а майже поспіль винищена в роки терору, ледве-ледве поповнила свої лави в роки “відлиги” та “застою”. Крім поодиноких випадків безкомпромісного служіння українській ідеї, значна частина наспіх відновленої української інтелігенції являє собою непривабливий соціальний прошарок суспільства, захоплений боротьбою за визнання, привілеї, владу, славу, валоту, авто, комп'ютери, дачі, зарубіжні відрядження тощо.

Сімдесят років геноциду: панування розтлінної ідеології совітького комунізму зробили свою сатанинську справу — розклали високодуховне, працьовите і мудре українське суспільство. Убога стихія люмпену й міщанства, труячи довкіл перегаром, гнилою ковбасою та матірною лайкою вилилась на вулиці славних українських міст, заповонила майдани священного Києва. Зливаючись з патороччям більшовизму — катами, хапугами і дурисвітами — міщани-споживачі байдужіють до всього, крім власних вигод. Вони насмішкуются і вороже зиркають на величні постаті своїх “архаїчних” предків — Володимира, Богдана, Тараса...

Соціальна катастрофа породжує економічну, ідеологічну, політичну... Картина страшна, але, на жаль, правдива... Невже вона є істинною характеристикою феномену України? Ні, вона не є такою!

Справжня характеристика будь-якого феномену, отже й феномену України не може міститись в жодному з його конкретних проявів. Вона — у його сутності. У цьому єдині всі вчення — від матеріалістичних, наукових, до ідеалістичних, релігійних. Зовнішній, конкретний прояв феномену — світ речей, доступних кожному — це лише перший план світобудови. За ним стоїть світ програм і законів, що визначають характер прояву речей та явищ, а в самій глибині, сховані від невігласів, причайлися рушійні сили, що енергезують програми і закони, і тим спричиняють появу феномену.

Багато років нас послідовно відучували докопуватись до сутності речей і явищ. Нам не дозволяли навіть згадувати, що крім смертоносного брудного компартійного сьогоднішнього існує також споконвічне чисте джерело життя. Що крім інтересів компартійної верхівки існують також різноманітні духовні інтереси кожної людини. Що крім “трудового колективу” може існувати також духовне на-

ціональне оточення з тисячолітніми культурними традиціями і глибоким містичним корінням... Причина такої "виховної" політики очевидна — адже при першому ж заглибленні в сутність ставало зрозуміло, що СРСР зовсім не є добровільним союзом рівноправних націй, а є типовою імперією. Що цією імперією править злочинний корумпований клас, який не має жодних історичних, моральних, юридичних чи будь-яких інших прав на владу.

Імперія, зрештою, впала під тягарем своїх злочинів, а український загальний другий половини ХХ століття лишився з обкраденою і спотвореною свідомістю, борсаючись у плутанині оцінок і поглядів, яку наснували дипломовані лакеї совіцького імперіалізму. Замулюючи поняття так, щоб безправ'я виглядало "вищою формою демократії", кати — "слугами народу", його заступники — "ворогами народу", а мафіозі — "розумом, честю і совістю епохи", продажні писаки відвертали думки українського загалу від багатотисячолітньої історії і культури України, яку, тим часом, перелицьовували і переписували огулом і вроздріб на рахунок створеної указами Петра і Катерини "великоросійської" нації. Українців переконували, що вони не мають ні історії, ні поступу, що вони десь узялись невідомо звідки й відтоді живуть за рахунок чужого розуму без гідності й слави, і що їм тільки так і треба жити, дбаючи, насамперед, про своє індивідуальне корито, бо вони, мовляв, вроджені провінціали й салоїди... Бо й самі назвали свою батьківщину Україною...

Отруєну і відмираючу частину нації влаштовує ця підла стратегія... Однак, крім здоликів, ще є живі і зрячі... Вони здатні крізь сьогоденну смердочу піну посткомунізму побачити суть феномену України.

Знаки нашої багатотисячолітньої історії огортають нас звідусіль і прирікають на безславний скін післяімперській накуп — ворогів, перевертнів, деградованих...

У пропонованому дослідженні феномену України зроблено спробу не засліплюватись барвистим описом подій і явищ зовнішнього історичного процесу, а поглянути в його глибину, визначити внутрішні рушійні сили, що спричинили довгу низку історичних подій, породили й ствердили етнос, званий нині українською нацією.

Настав час, коли розтерзана і розп'ята українська нація знову усвідомлює себе, свої витoki, джерела своєї національної психології, закономірності свого становлення і напрямки свого розвитку, коротше, суть свого національного самовияву. Тож розчистимо життєдайні канали свого коріння, без якого приречені стати пилком на цвинтарі еволюції, звернемо погляд до своєї етнічної праснови і спробуємо виявити той терен у просторо-часі, який породив наш етнос! Простежмо сповнену таємниць і чудес історію юності і змужніння свого народу і прийдімо цим шляхом до істинної характеристики феномену України.

ціональне оточення з тисячолітніми культурними традиціями і глибоким містичним корінням... Причина такої "виховної" політики очевидна — адже при першому ж заглибленні в сутність ставало зрозуміло, що СРСР зовсім не є добровільним союзом рівноправних націй, а є типовою імперією. Що цією імперією править злочинний корумпований клас, який не має жодних історичних, моральних, юридичних чи будь-яких інших прав на владу.

Імперія, зрештою, впала під тягарем своїх злочинів, а український загальний другий половини ХХ століття лишився з обкраденою і спотвореною свідомістю, борсаючись у плутанині оцінок і поглядів, яку наснували дипломовані лакеї совіцького імперіалізму. Замулюючи поняття так, щоб безправ'я виглядало "вищою формою демократії", кати — "слугами народу", його заступники — "ворогами народу", а мафіозі — "розумом, честю і совістю епохи", продажні писаки відвертали думки українського загалу від багатотисячолітньої історії і культури України, яку, тим часом, перелицьовували і переписували огулом і вроздріб на рахунок створеної указами Петра і Катерини "великоросійської" нації. Українців переконували, що вони не мають ні історії, ні поступу, що вони десь узялись невідомо звідки й відтоді живуть за рахунок чужого розуму без гідності й слави, і що їм тільки так і треба жити, дбаючи, насамперед, про своє індивідуальне корито, бо вони, мовляв, вроджені провінціали й салоїди... Бо й самі назвали свою батьківщину Україною...

Отруєну і відмираючу частину нації влаштовує ця підла стратегія... Однак, крім здоликів, ще є живі і зрячі... Вони здатні крізь сьогоденну смердочу піну посткомунізму побачити суть феномену України.

Знаки нашої багатотисячолітньої історії огортають нас звідусіль і прирікають на безславний скін післяімперській накуп — ворогів, перевертнів, деградованих...

У пропонованому дослідженні феномену України зроблено спробу не засліплюватись барвистим описом подій і явищ зовнішнього історичного процесу, а поглянути в його глибину, визначити внутрішні рушійні сили, що спричинили довгу низку історичних подій, породили й ствердили етнос, званий нині українською нацією.

Настав час, коли розтерзана і розп'ята українська нація знову усвідомлює себе, свої витoki, джерела своєї національної психології, закономірності свого становлення і напрямки свого розвитку, коротше, суть свого національного самовияву. Тож розчистимо життєдайні канали свого коріння, без якого приречені стати пилком на цвинтарі еволюції, звернемо погляд до своєї етнічної праснови і спробуємо виявити той терен у просторо-часі, який породив наш етнос! Простежмо сповнену таємниць і чудес історію юності і змужніння свого народу і прийдімо цим шляхом до істинної характеристики феномену України.